

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 11. januarja 1934.

Štev. 4.

Obrt v Mariboru propada

Leta 1927. je bilo v Mariboru izdanih 233 novih obrtnih dovoljenj, izbrisanih pa 125. Število obrtnih podjetij se je torej povečalo za 88.

Leta 1928. je bilo 198 vpisov in 96 izpisov, število obrtnih podjetij se je torej povečalo za 102.

Leta 1929. je bilo 280 vpisov in 195 izpisov, število obrtnih podjetij je naraslo za 85.

Leta 1930. je bilo 244 vpisov in 195 izpisov, število obrtnih podjetij se je povečalo le še za 49.

Leta 1931. pa je že pritisnila kriza z vso silo. Novih obrtnih dovoljenj je bilo izdanih 233, odjavljenih pa je bilo 332 ter je število podjetij padlo za 99.

Leta 1932. je trajala kriza obrtništva še naprej. Novih obrtnih podjetij je bilo prijavljenih 220, odjavljenih pa 276, torej 56 podjetij več odjavljenih.

Najbolj žalostna pa je statistika iz leta 1933., ko so se zgostile posledice že tri leta trajajoče krize. V vsem je bilo izdanih v l. 1933. novih obrtnih dovoljenj 133, odjavljenih pa je bilo 728 obratov, da se je število obrtniških podjetij zmanjšalo za 595. Deloma je to veliko število odjav tudi posledica novega obrtnega zakona, ki zahteva, da se morajo vsi obrtniki v 6 mesecih znova prijaviti, kar pa je zvezano z raznimi stroški. Jasno pa je, da ni obrtnika, ki ne bi rad plačal teh stroškov, če bi bilo njegovo podjetje cvetoče. Zato tudi ta vzrok potrjuje, da je obrt v velikanski stiski.

Jasno pa je, da vsi obrtniki, ki so odjavili svoje obrate, niso tudi čisto prenehali z delom. Mesto na podlagi obrtnega lista, so delali pač brez obrtnega lista. Zato je v istem razmerju ali celo večjem, kakor je padlo število obrtnikov, naraslo število šušmarjev. Obrtniki, ki so še vzdržali v tej težki gospodarski stiski, so s tem dvakrat udarjeni. Na eni strani je vsled krize omejena gradbena delavnost zmanjšala število naročil, na drugi strani pa je šušmarstvo poostrišlo konkurenco. Ta konkurenca je tem težja, čim bolj je pritisnil davčni vijak, ki šušmarja seveda ne zadene. Obrtnik je tako prišel v skoraj brezizhodnem položaj in bati se je, da se bo letošnje leto število odjav še povečalo, če se ne bo obrtniku prav izdatno pomagalo.

K vsem tem nadlogam pa pride še vedno ostrejša konkurenca nekaterih tvornic, ki kar celim panogam obrta jemlje vsako eksistenčno možnost. Za vse naše narodno gospodarstvo bi bilo usodepolno, če bi obrtnik vsem tem težavam podlegel, kajti obrt je osnova vsake gospodarske osamosvojitve, obrt je podlaga gospodarskega napredka. Iz obrtništva prihaja oni naraščaj, ki ga potrebuje razvijajoča se industrija in le ob razvitem obrtništvu se more razvijati tudi industrija.

V Nemčiji so začeli veliko propagando, da se v tej zimi izvrše vsa hišna popravila in se s tem da zaslužka obrtnikom ter zmanjša brezposelnost. Kaj podobnega bi bilo treba ukreniti tudi pri nas, ker je velik del obrtnikov že preveč izčrpan, da bi mogel prenesti še pomankanje naročil v zimskih mesecih.

Žalostne statistike o nazadovanju obrtnih podjetij so resen opomin, da je res že skrajni čas, da se pride obrtnikom na pomoč. Treba jim je znižati produkcijske stroške, pomagati jim s krediti, zlasti pa izvesti eno glavnih zahtev obrtništva, da se prične energičen boj proti šušmarstvu. In začetek tega boja naj bo storjen s tem, da vse

Predsedstvena seja Zveze trgovskih združenj v Celju

V torek, dne 9. t. m. so se zopet zbrali vodniki našega trgovskega stanovskega gibanja — člani predsedstva Zveze trgovskih združenj na seji v Narodnem domu v Celju, da razpravljajo o najaktualnejših vprašanjih, ki posegajo v stanovske interese. Udeležilo se je seje 26 članov predsedstva, ki so zastopali 20 združenj.

Sejo je otvoril in vodil zvezni predsednik Josip J. Kavčič, ki je po otvoritvenem nagovoru podal izčrpano poročilo o gospodarski situaciji in o predlagani davčni reformi.

Situacija, v kateri se nahaja naše gospodarstvo, je težka. Kr. vlada je pod pritiskom težkih gospodarskih in finančnih prilik pričela razmišljati o gospodarskih ukrepih, ki naj bi to stanje izboljšali, odnosno vsaj omilili. Izdala je vrsto novih uredb v pogledu denarstva in posebej vrsto predlogov, nanašajočih se na državne finance in davčno reformo.

Uredbe, ki jih je kr. vlada izdala, niso povsem v skladu s potrebami in zahtevami našega gospodarstva. Podrobno je g. predsednik obravnaval posamezne uredbe, o zaščiti kmetov, o zaščiti denarnih zavodov in našem denarstvu ter o potrebi reforme naše finančne politike.

Najtrše pa bi prizadeli naše gospodarstvo novi davčni predlogi, ki jih je minister za finance predložil narodni skupščini. Vsi gospodarski stanovi v državi so solidarno in enotno nastopili proti predlagani davčni reformi, ki bi brez dvoma izzvala nadvse težke posledice.

Poročal je obširno o poteku in sklepih konference Zvez trgovskih združenj, ki se je v tej stvari vršila v Beogradu in na kateri je sodelovala tudi Zveza po svojem pooblaščenju in o sklepih konference predsednikov Zveze trgovskih združenj v Beogradu, Zveze trgovskih združenj v Ljubljani in Združenja trgovcev v Zagrebu in nekaterih drugih združenj, ki se je vršila v Zagrebu, in ki je razpravljala tudi o enotnem nastopu in ustanovitvi stanovske centralne organizacije.

Akcija trgovstva proti predlagani davčni reformi je bila v vsej državi solidarna in energična ter je pokazala, da trgovskostanovsko gibanje v državi vidno napreduje.

V zvezi s podrobnim orisom težkih posledic, ki bi jih prinesla predlagana davčna reforma in s konkretnimi navedbami v pogledu plačevanja davkov od strani tujih družb, kar je izzvalo med navzočimi veliko ogorčenje, je v jako zanimivem govoru, ob splošnem odobravanju vseh navzočih članov, obrazložil idejo o reformi naše gospodarske politike, ki bi prinesla narodu slogo in blagostanje.

Poročal je za tem o izvršeni volitvi v Pokojninski zavod za nameščence, o pravicah in delovanju Zveze glede novelizacije zakona o obrtih in o našem zunanje-političnem položaju.

V nato sledeči debati se je pokazalo, da vlada v osrednji organizaciji, Zvezi trgovskih združenj, popolna solidarnost ter da preveva vso organizacijo želja po ojačenju in izpolnitvi stanovskega gibanja v državi. Predsedniku Josipu J. Kavčiču je bila izražena popolna zaupnica.

Izglasovan je bil nato согласно in brez debate proračun za leto 1934. Seja je pozvala ona združenja, ki v zvezi točasno niso včlanjena, da iz solidarnosti zopet vstopijo v Zvezo.

V pogledu zborniškega volilnega reda se je izjavilo predsedstvo, da v bodočih pripravah volilnega reda ostane pri skle-

kaznilnice, vsi državni zavodi, in prav tako samoupravni nehalo s šušmarstvom in da vsaj ti ne odjedajo obrtnikom zaslužka.

pih in predlogih, ki jih je osvojila na zadnji predsedstveni seji.

Zvezni tajnik I. Kaiser je poročal nato o pripravah za izvedbo socialnega zavarovanja trgovstva. Zveza je izdelala in predložila načrt uredbe, ki jo v zmislu § 384. zakona o obrtih izda minister za socialno politiko v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo; pripravila je načrt pravil in zavarovalno-matematične račune.

Gospodarski svet Male antante

V torek dopoldne se je pričelo v zgodovinskih Hradčanih v Pragi prvo zasedanje Gospodarskega sveta Male antante. Je to nad vse pomemben dogodek, ki na eni strani dokazuje trdno voljo vseh držav Male antante, da svoje medsebojne odnose čim bolj poglobijo, na drugi strani pa, da v konstruktivnem sodelovanju z drugimi narodi najdejo izhod iz krize. Razpoloženje na zasedanju je optimistično in ta optimizem je še znatno povečal dr. Beneš s svojim otvoritvenim in pozdravnim govorom.

Govor dr. Beneša

Mala antanta je nastala leta 1920. v trenutku velike politične nevarnosti. Kmalu pa se je pokazalo, da ima Mala antanta mnogo večjo in konkretno nalogo, da postane reprezentant volje srednje-evropskih narodov in nove mednarodne pravne stabilizacije, ki je nastala po vojni. Države srednje Evrope nečejo biti več objekt za politične cilje veseliti, temveč zahtevajo za sebe isto suverenost, kakor velja za druge države.

Minulo je 12 let, odkar je bila ustanovljena Mala antanta, o kateri se je vedno govorilo, da je tik pred razpadom. Ravno nasprotno je resnica, kar je zlasti dokazal dne 16. februarja 1933 sklenjeni organizacijski pakt Male antante. Ker se sedaj ni moglo več trditi, da bo Mala antanta prenehala, se je začelo govoriti, da se gospodarski interesi držav Male antante ne krijejo. Tudi te govornice ne drže.

Že leta 1927. se je začelo delo za gospodarsko zbliznanje držav Male antante. Seje s podpisom organizacijskega pakta pa je bil napravljen načrt za gospodarsko sodelovanje držav Male antante. To gospodarsko sodelovanje bo postavljeno na prav tako trdne temelje, kakor je že postavljeno politično.

Prva gospodarska konferenca, ki se danes otvarja, odpira tudi pot k ustanovitvi nove gospodarske organizacije v srednji Evropi, ki bo vplivala tudi na sosedne države. V vseh treh državah se z velikim pričakovanjem in z velikimi upi spremlja potek konference in naša naloga je, da ta pričakovanja opravičimo.

Predvsem pa je naša naloga, da dosežemo te cilje:

1. Gospodarska in finančna kriza je decimirala gospodarska pomožna sredstva in zmanjšala našo medsebojno zamenjavo blaga. Eno in drugo se mora zopet povečati in medsebojna trgovina v l. 1934. mora biti večja, ko v l. 1933.

2. To zboljšanje pa mora biti le začetek splošnega zboljšanja in zato mora biti l. 1935. naša zunanja trgovina še bolj živahna, ko l. 1934.

3. Da se to doseže, je treba izdelati cel sistem odredb, ustanov in organizacij, katerih namen mora biti: zboljšanje medsebojnih prometnih zvez, unifikacija gospodarskih komunikacij, ustanovitev novih organizacij za industrijsko in agrarno sodelovanje, sodelovanje statističnih uradov, skupno delo v turisti, sodelovanje emisijskih bank itd.

V svrhu podrobne proučitve pripravljene gradiva se je sklenilo, da imenuje vsako združenje po enega svojega zastopnika, ki naj bi prevzel po navodilih Zveze organizacijo soc. zavarovanja v območju svojega združenja in se udeleževal seje odbora, ki ga bo iz teh zastopnikov sestavila Zveza.

Vršila se je nato še razprava o predlogih združenj, med drugim v pogledu znižanja raznih tarif, neupravičenega trgovanja, prodajaln industrijskih podjetij, znižanja obrestne mere in »Službenega glasila« ter krošnjarstva.

Prihodnja seja zveznega predsedstva bo v Mariboru.

Vse te nove ustanove morajo biti trajne in z njimi je treba doseči, da se bodo vse gospodarske organizacije držav Male antante vedno medsebojno izpopolnjevale, da na ta način nastane nova mednarodna gospodarska zajednica, ki bo vsem trem državam zajamčila večje gospodarsko blagostanje in s tem tudi utrdila njih politično neodvisnost.

4. S tem pa ni rečeno, da bi hoteli druge izključevati od tega sodelovanja, ker naš interes je, da sodelujemo z vsemi našimi sosedi. Njih legalne gospodarske interese bomo tudi vedno spoštovali.

5. Zavedamo se, da vse te naloge niso lahke, ker je ravno na gospodarskem polju egoizem najmočnejši in tudi najbolj upravičen. Naša naloga bo zato, da vse te egoizme posameznih naših treh držav podredimo višjemu egoizmu, ki bo v skladu s politično in gospodarsko zajednico naših treh držav. Zavedamo se tudi, da moramo delati na dolgo dobo; vemo pa tudi, da bo morala vsaka država nekaj žrtvovati, da se s tem vsem zagotovi boljša bodočnost. Uspeh vseh teh naših prizadevanj pa bo, da bo Mala antanta krepka in da bo v korist tudi vsem drugim državam srednje Evrope.

Rumunski delegat Teodoresku

je v svojem govoru najprej povdardi prepričan vse rumunske javnosti, da je gospodarsko sodelovanje držav Male antante nujno potrebno. Samo s sodelovanjem na trgovinskem in finančnem polju je mogoče premagati nesrečne posledice gospodarske stiske. Rumunska delegacija bo zato napela vse sile, da se pričeto delo uspešno dovrši. Delo je sicer težavno, toda uspeh se mora kljub temu doseči.

Jugoslovanski delegat Pelivanović

je enako naglasil, da je naloga gospodarskega sveta težavna. Toda do uresničenja najtesnejšega gospodarskega sodelovanja treh zaveznih držav mora priti, kakor to tudi predvideva organizacijski pakt Male antante. G. Pelivanović omenja nato, da so že l. 1919. na mirovni konferenci gospodarski strokovnjaki naših treh držav spontano skicirali načrt gospodarskega sodelovanja vseh treh držav.

Šef jugoslovanske delegacije je nato govoril o nedavnem sestanku gospodarskega odbora za konferenco Gospodarskega sveta v Beogradu, ko sta se določila podlaga in okvir za sedanje zasedanje. Na tem beograjskem sestanku se je govorilo že o vseh vprašanjih, ki zanimajo vse tri države Male antante in zato je prepričan o uspehu zasedanja Gospodarskega sveta.

Minister dr. Beneš je nato proglasil konferenco za otvoreno in konferenca je takoj pričela s svojim delom. Delo se najprej vrši v komisijah. Najprej se bo razpravljalo na podlagi materiala, ki ga je pripravil Beograd. Nato se bo nadaljevalo delo na plenarnih sejah delegacij.

Dr. Josip Hacin:

„Vzajemna pomoč“ in „špekulativna zavarovanja“

V »Slovenec« z dne 10. decembra 1933 je bilo objavljeno obvestilo, da je bil pri sodišču stavljen predlog, naj se o premoženju »Vzajemne pomoči«, registrirane pomožne blagajne v Ljubljani, otvori konkurzno postopanje.

To obvestilo navaja, da ima »Vzajemna pomoč« skoro 25.000 članov.

Vse to ogromno število članov, ki pripadajo večinoma manj imovitim slojem, ima interes na tem, da se pouči o pravnem položaju in pravni naravi zavarovalnih pogodb, katere so sklenili z »Vzajemno pomočjo«.

Pri »Vzajemni pomoči« so se pred vsem sklepale zavarovalne pogodbe, v katerih so člani »Vzajemne pomoči« zavarovali pogrebno za — večinoma zelo stare — osebe, ki so članom »Vzajemne pomoči« popolnoma tuje. Ta zavarovanja pogrebna imenujem v tem članku »špekulativna zavarovanja«, in sicer iz razloga, ker so člani pri tem špekulirali na smrt tuje stare osebe, računajoč, da bodo plačali majhne prispevke ter za te majhne prispevke ob smrti zavarovanih oseb dobili razmeroma ogromno »pogrebno«.

Večina pogodb, s katerimi so člani »Vzajemne pomoči« zavarovali pogrebno, je take vrste. In v očigled ogromnemu številu takih pogodb je menda umestno, da se glede vseh zavarovanj te vrste člani »Vzajemne pomoči« opozorijo na dejstvo, da je take pogodbe brez dvoma smatrati neveljavnim, in sicer iz teh razlogov:

Po § 2. prvotnih pravil »Vzajemne pomoči« je namen blagajne v oddelkih C, D in E, dati po smrti člana osebi, imenovani po članu v prvotni sprejemnici ali pozneje s posebnim pismom, tolikokrat po Din 1—, Din 2—, oziroma Din 5—, kolikorkrat šteje blagajna članov v dotičnem oddelku, toda največ Din 2.000—, oziroma Din 4.000—, oziroma Din 10.000—.

Ta določba prvotnih pravil je v skladu z določbo točke 2. § 1. in z določbo § 18. zakona z dne 16. julija 1892 drž. zak. št. 202, ki ureja delokrog in poslovanje registriranih pomožnih blagajn, med kakršne spada »Vzajemna pomoč«, ter določa, da pri registriranih pomožnih blagajnah člani lahko zavarujejo pogrebno za sé ali za svojce.

Po pravkar citiranem besedilu § 2. prvotnih pravil bi torej mogla pristopiti k »Vzajemni pomoči« kot član le oseba, ki zavaruje pogrebno za samo sebe, in ta oseba sama bi morala imenovati osebo, kateri se pogrebno izplača. Vendar sem mnenja, da je dopustno, tolmačiti to določbo pravil na podlagi § 18. pravkar citiranega zakona tako, da oseba, ki pristopi kot član, lahko zavaruje pogrebno tudi za »svojca«, to je osebo, napram kateri ima oseba, ki pristopi kot član, na zakonu temelječe preživninske pravice ali dolžnosti.

To tolmačenje je najširše, katero je mogoče dati besedilu § 2. prvotnih pravil. Vse, kar gre čez to tolmačenje, ni v skladu z namenom blagajne, kakor je isti označen v pravilih, in razun tega nasprotuje določbam zakona z dne 16. julija 1892 drž. zak. št. 202.

Če je torej nekdo sklenil z »Vzajemno pomočjo« pogodbo, po kateri je zavaroval pogrebno za staro osebo, ki je njemu popolnoma tuja in do katere nima nikakih preživninskih pravic ali dolžnosti, ta pogodba ne odgovarja namenu in delokrogu »Vzajemne pomoči«.

Upravni odbor »Vzajemne pomoči« je bil in je pooblaščenec v smislu predpisov občnega državlanskega zakonika. Kot tak je opravičen in dolžan, da v imenu »Vzajemne pomoči« izvršuje, oziroma je izvrševal naložene mu posle v okviru pravil. V kolikor je ta upravni odbor kot pooblaščenec »Vzajemne pomoči« sklepal pogodbe, ki presegajo pravila, oziroma namen in delokrog »Vzajemne pomoči«, je treba take pogodbe presojati z vidika § 1016. o. d. z., ki pravi: »Ako prekorači pooblaščenec meje svojega pooblastila, je pooblastitelj obvezan le toliko, kolikor odobri posle ali si pridobi korist, ki je nastala iz posla.«

»Vzajemna pomoč« torej iz pogodb, ki niso v skladu z namenom in delokrogom »Vzajemne pomoči« in jih je kljub

temu sklenil upravni odbor, nikakor ni obvezana že na podlagi tega, da je upravni odbor take pogodbe sklenil. Obvezana bi mogla biti »Vzajemna pomoč« iz takih pogodb le, kolikor take pogodbe odobri ali si pridobi korist, ki je iz takih pogodb nastala. Ker pa je sklepanje pogodb, o kakršnih je tukaj govor, za registrirane pomožne blagajne na podlagi zakona z dne 16. julija 1892 drž. zak. št. 202 sploh nedopustno, tudi občni zbor »Vzajemne pomoči« takih pogodb ne more pravnomočno odobriti, ker bi bila taka odobritev protizakonita.

Drugi razlog, iz katerega je take pogodbe smatrati neveljavnim, je naslednji:

»Vzajemna pomoč« je registrirana pomožna blagajna. Po zakonu z dne 16. julija 1892 drž. zak. št. 202 se namen pomožnih blagajnic sme raztezati na zavarovanja one vrste, ki so navedena v § 1. tega zakona. Po § 38. tega zakona sme politično deželno oblastvo zaukazati razdružitev pomožne blagajne, kadar občni zbor pritrdi kaki vporabi iz imovine blagajne, katere je proti temu zakonu ali proti pravilom, ali kadar je občni zbor sklenil kaj drugega proti temu zakonu ali proti pravilom. V §§ 16. do 26. ta zakon točno opiše, kakšne posle in pod kakšnimi pogoji smejo pomožne blagajne sklepati te posle. Iz teh določb sledi, da zakon pomožnim blagajnam vsake druge posle razun onih, ki so v zakonu samem navedeni kot dopustni, prepoveduje.

V smislu § 879. o. d. z. pa je pogodba, ki greši zoper zakonito prepoved, nična. Iz take nične pogodbe ne nastanejo nikake obveznosti razun one, da dotičnik, ki je na podlagi take pogodbe nekaj prejel, prejeto zopet vrne.

Nadaljnji razlog, iz katerega so te pogodbe neveljavne, oziroma nične, je naslednji:

Po § 879. o. d. z. so nične pogodbe, ki grešijo zoper dobre šege.

V javnosti se je o tako zvanih špekulativnih zavarovanjih že precej govorilo, in vsa javnost je smatrala ta zavarovanja za taka, ki grešijo proti dobrim šegam. Dobrim šegam gotovo nasprotuje, da sklenem pogodbo, po kateri imam ob smrti popolnoma tuje osebe brez vsakega pravnega naslova dobiti neko nagrado. Pri te vrste zavarovanju je član špekuliral na smrt tretje osebe, ki mu eventualno ni bila niti poznana, a je iz njene starosti sklepal, da bo kmalu umrla. Da taka špekulacija greši proti dobrim šegam, o tem ne more biti dvoma, in že zaradi tega je vsa »zavarovanja«, katera so temeljila na upanju na skorajšnjo smrt zavarovane osebe, smatrati ničnim.

Pride pa k temu še ta moment: Po § 879. o. d. z. so nične zlasti one pogodbe, pri katerih izkoristi kdo lahko-miselnost, stisko, slaboumnost, neizkušnost ali razburjenost drugega s tem, da pusti sebi ali drugemu obljubiti ali dati za dajatev protidajatev, ki po imovinski vrednosti očitno ni v razmerju z vrednostjo dajatev.

Po § 2. prvotnih pravil more član dobiti tolikokrat po Din 1—, Din 2—, oziroma Din 5—, kolikorkrat šteje blagajna članov v dotičnem oddelku, toda največ Din 2.000—, oziroma Din 4.000, oziroma Din 10.000—. Po § 7. pa ima vsak član plačati ob smrti vsakega zavarovanca Din 1—, Din 2— ali Din 5—. Če naj bo zavarovanih 10.000 članov, potem poslednji, ki umre, za člane, ki so umrli pred njim, plača Din 50.000— razun ostalih prispevkov, ki jih ima plačevati, dobiti pa more največ 10.000 dinarjev. Mnenja sem, da je bila pri špekulativnih zavarovanjih, o katerih je govor, izkoriščena neizkušnost članov s tem, da so sklenili pogodbe, po katerih bodo morali eventualno za zmerno dajatev plačati protidajatev, ki po imovinski vrednosti očitno ni v razmerju z vrednostjo dajatev.

Tudi iz tega razloga bi bilo tako špekulativno zavarovanje smatrati ničnim.

Končno taka »zavarovanja« sploh niso zavarovanja. Esencijale zavarovalne pogodbe je moment škode, katera preti zavarovancu. Če zavarujem pogrebno,

jo zavarujem zato, ker bo smrt združena s pogrebnimi in eventualnimi zdravniškimi stroški, zato, da bom imel te stroške iz česa kriti, ali pa, da s to pogrebno olajšam svoji rodbini, ki sem jo dolžan preživljati, težak gmotni položaj, v katerega bo moja rodbina eventualno prišla vsled moje smrti.

Če pa zavarujem za pogrebno popolnoma tujo osebo, kateri nisem ničesar dolžan in od katere nisem ničesar prejel, hočem pa izrabiti njeno smrt, katero pričakujem v najkrajšem času, v ta namen, da ob tej smrti čisto tuje osebe dobim gotov denarni znesek, pravkar omenjeni esencijale zavarovalne pogodbe ni podan, in pri takem poslu ni mogoče govoriti o zavarovanju. Mnenja sem, da je v tem slučaju mogoče govoriti ne o zavarovanju, ampak o stavi (Wette) v smislu § 1270. o. d. z. V smislu § 1271. so poštene in sicer dovoljene stave obvezne, kolikor pogojena cena ni bila zgolj obljubljena, marveč resnično plačana ali založena. Sodno pa se ta cena ne sme izterjati.

Seveda pa tudi kot stava vsa ta špekulativna zavarovanja za »Vzajemno pomoč« ne morejo biti obvezna, ker jih »Vzajemna pomoč« v smislu svojih pravil in v smislu zakona z dne 16. julija 1892 drž. zak. št. 202 ni smela sklepati.

Vsa špekulativna zavarovanja, sklenjena v času, ko so veljala prvotna pravila, so torej nična in za »Vzajemno pomoč« neobvezna, neobvezna pa tudi za vse člane, ki so sklenili taka zavarovanja. Vsled tega niti člani, ki so taka zavarovanja sklenili, ne morejo pravnomočno potemtak »Vzajemne pomoči« k temu, da bi jim plačala pogojeno pogrebno, niti ne more »Vzajemna pomoč« prisiliti članov, ki so sklenili taka zavarovanja, k temu, da bi ji plačali to, v kar so se zavezali.

Prehodna določila novih pravil, ki določajo, da se imajo vsi člani prevesti med nove člane po načelu, da se ohranijo vse pridobljene pravice v okviru statuta, na tem menda ne morejo mnogo izpremeniti, kajti kdor je sklenil pogodbo, ki je sama na sebi nična, iz te pogodbe ni pridobil nikakih pravic in jih ne more pridobiti. Občni zbor, ki je sklenil nova pravila in prehodne določbe k tem pravilom, ni bil opravičen, da to, kar je protizakonito in kar je proti dobrim šegam, deklarira za nekaj, kar je zakonito in kar odgovarja dobrim šegam.

Kdo nosi in po kakih načelih nosi odgovornost za škodo, ki je nastala prizadetim iz špekulativnih zavarovanj, je pa mogoče presojati le v vsakem konkretnem slučaju posebej.

Adria prašek je boljši

MOČ VALUTNIH DRŽAVNIH BLOKOV

Zlato veljavo so ohranile te države: Francija, Italija, Belgija, Švica, Poljska in Češkoslovaška. Te države imajo 12-22% svega prebivalstva na svetu in so z 22-60% udeležene na svetovni trgovini. Drugo skupino tvorijo države angleškega funta. Te skupini pripadajo vse britanske in skandinavске države. — Ta skupina tvori 22-62% svetovnega prebivalstva in ima v svoji roki 33-36% svetovne trgovine. — Srebrno valuto imajo Kitajska, Perzija in druge čezmorske države. 34-27% vsega prebivalstva pripada tem državam, v svetovni trgovini pa sodelujejo le s 6-58%. Sev. Amerika ima 6-75% prebivalstva, svetovne trgovine pa ima 13-07%. K tej skupini bi bilo treba prišteti še nekatere druge države. Za sebe skupino tvori sovjetska Rusija, o kateri pa manjkajo podatki.

Adria prašek je boljši

KOLIKO JE V JUGOSLAVIJI MILIJONARJEV

Po podatkih finančnega ministra je v vsej Jugoslaviji 143 milijonarjev. Na področju beogradskega finančnega ravnateljstva je 41 milijonarjev, na področju zagrebškega 32, ljubljanskega 18, sarajevskega 17, novosadskega 11, splitskega 9, niškega in banjaluškega po 5, skopskega 4 in podgoriškega 1. Milijonarjev imamo torej malo, zlasti če upoštevamo zlato vrednost 1 milijona dinarjev. Ni pa izključeno, da je statistika finančnega ministrstva pomanjkljiva in da je v resnici mnogo več dinarskih milijonarjev v Jugoslaviji.

Po svetu

Rojstni dan kraljice Marije je praznovala vsa Jugoslavija z iskrenimi in manifestacijskimi svečanostmi. Zlasti mogočno bile manifestacije v Zagrebu, kjer se mu-di kralj. dvojica.

Večina beogradske tujih poslanikov, med njimi tudi nuncij Pellegrinetti, se mu-di v Zagrebu.

Kemal paša obišče še v tem mesecu, kakor se trdi iz dobro obveščenih krogov, Beograd.

Rumunski vojni minister je odstopil in je bil na njegovo mesto imenovan general Antonescu, ki velja kot eden najspodobnejših rumunskih generalov. Odstop vojnega ministra je bil posledica Titulescove zahteve, da se reorganizira vojaška in policijska uprava.

Berlinska »Vossische Zeitung« poroča, da bodo Grčija, Rumunija, Turčija in Jugoslavija sklenile balkanski pakt. Bolgarski bo vsak hip mogoče pridružit se temu paktu.

Mussolini je predlagal angleški vladi, da se zaenkrat ne razpravlja o celotni razorožitvi, temveč le o delni. Nekatere vrste napadalnega orožja naj bi bile še dovoljene.

Zakonski načrt o korporacijah, to je o stanovski ureditvi države, je predložila italijanska vlada senatu.

Kolonialni minister Dalimier, ki je bil zapleten v afero Stavijskega, je končno le demisioniral in tako je izvršil Chautemps le delno rekonstrukcijo svoje vlade.

Afera Staviskega je razburila vso francosko politično javnost in zelo oslabila levičarje, ker je bil z njimi Staviski v ozkem kontaktu. Tudi z madjarskimi revizionisti je bil Staviski v ozkih zvezah. Ni izključeno, da bo Tardieu vsled te afere znova prevzel francosko vlado. Značilno za razpoloženje francoske javnosti je, da ves Pariz govori, da se Staviski ni sam ustrelil, temveč, da ga je ubila policija, da ne bi mogel dati svojih odkritij.

140 bombnih atentatov po vsej Avstriji je bil odgovor hitlerjancev na poizkuse Dollfusove vlade, da bi prišla z amnestijami hitlerjancev in preganjanjem soc. demokratov do boljših odnošajev z narodnimi socialisti.

Avstrijska vlada je odredila, da se vsled teh bombnih atentatov znova z vso strogostjo kaznuje vsaka hitlerjanska propaganda.

Rusija vstopi v Društvo narodov. To senzacijsko vest je objavil »Daily Herald«.

Van der Lubbeju je bila na dvorišču državnega sodišča v Leipzigu odsekana glava, ker je predsednik odklonil pomilostitev.

Nova španska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt, s katerim se razveljavljajo kot neizvedljivi razni protiverški zakoni. Baje bo vlada sklenila tudi konkordat z Vatikanom.

Sindikalisti, socialisti in anarhisti pripravljajo v Španiji nove nemire. Značilno je, da so še pred kratkim vodili ravno socialisti najbolj odločno borbo z anarhisti in sindikalisti.

Španska poslanika v Rimu in v Bruslju sta odstopila, ker se ne strinjata s sedanjim vladnim kurzom.

Za prvega sovjetskega veleposlanika v Washingtonu je bil imenovan Aleksander Trojanovski.

Sedanji vladar Mandžurije bo proglašen za cesarja in se poroči z japonsko princezo.

Avtobus, ki je vozil 30 delavcev iz neke cementarne na delo, se je v bližini vasi Segna v Italiji prevrnil v več metrov globok jarek. 6 delavcev je bilo takoj mrtvih, 7 se bori s smrtjo, vsi drugi pa so več ali manj nevarno ranjeni.

Zagrebski peki so se izjavili, kakor poročajo »Novosti«, za odpravo nočnega dela v pekarnah.

Absolventi trgovskih akademij s srelostnim izpitom morejo polagati na gospodarsko-trgovski visoki šoli v Zagrebu tudi doktorski izpit, kakor je odločil prosvetni minister. S tem je popravljena težka krivica, ki se je delala absolventom trgovskih akademij.

Svetovna produkcija sivega železa je narasla od 39-8 v l. 1932. na 48-4 milijonov ton v l. 1933, vendar pa še zelo zaostaja za produkcijo v kumjunkturinih letih. Narasla je tudi svetovna produkcija jekla in sicer od 51-0 v l. 1932. na 67-8 milijonov ton v l. 1933. Sovjetska Rusija je danes v produkciji železa že na drugem mestu.

Denarstvo

PARIŠKI DENARNI TRG

Običajno pokaže vsak finančni škandal tudi na pariški borzi svoje posledice. Ogromna Staviskijeva afera pa ni pokazala na splošno začudenje na pariško borzo nobenega učinka. Vzrok je v tem, ker niso bili žrtve Staviskijevih sleparij delničarji, temveč zavarovalne družbe, ki pa so že tako močne, da bodo vse te izgube prebolele. Pri obligacijah madjarskih optantov, kar naj bi bila prihodnja sleparija Staviskega, pa ni kompromitiran skoraj noben finančnik. V vsem je osleparil Staviski zavarovalnice in banke za 640 milijonov frankov, vendar pa ni izključeno, da naraste ta vsota še na 800 milijonov frankov.

Padec vlade bi bil borzi v sedanjem položaju zelo neprijeten, ker je ravno te dni razpisano 10 milijardno državno posojilo. Vladna kriza pa bi mogla posojilo škodovati.

Na denarnem trgu so se obrestni nekoliko zvišale in dosegle 3 1/8 do 3 3/8 %, kar je znatno več, kakor pa obrestna mera Francoske banke. Verjetno je, da bo ta, potem ko bo novo posojilo podpisano, zvišala obrestno mero. Sedaj pa tega ne more storiti, da ne škoduje podpisovanju posojila.

*

Denarja naših izseljencev je vsled poloma ameriških bank zamrznilo — kakor poročajo ameriški slovenski listi — za najmanj 25 milijonov dolarjev.

Beograjska kovnica je dobila od bolgarske vlade naročilo, da izdela novce za 400 milijonov levov. Strokovnjak kovnice je že odpotoval v Sofijo, da izdela lik kralja Borisa.

Po zadnjem izkazu Češkoslovaške narodne banke z dne 7. jan. se je zlata podloga povečala za 0.9 na 1707.9 milijonov Kč, devizna pa se je zmanjšala za 10.7 na 915.4 milijonov Kč. Število meničnih posojil je padlo za 111.2 na 1122.7 milijonov Kč. Obtok bankovcev se je povečal za 153.4 na 6058.9 milijonov Kč. Zakonito kritje se je zmanjšalo od 38.9 na 38.2 %.

Po izkazu Poljske banke z dne 23. decembra se je njena zlata podloga povečala za 0.43 na 474.8 milijonov zlotov. Menična posojila so se zmanjšala za 2.8 na 662.9, predjemni na vrednostne papirje pa za 5 na 70.9 milijonov zlotov. Obtok bankovcev se je zmanjšal za 21.8 na 865.3 milijonov zlotov. Zlato kritje bankovcev in obvez na pokaz se je dvignilo od 42.67 na 42.72 odstotkov.

Vse devizne omejitve namerava rumunska vlada odpraviti v notranjem prometu. Tečaje bodo banke prosto določevale.

Hranilne vloge so v Nemčiji l. 1933. narasle za 850 milijonov mark.

Španska banka bo plačala za 2. polletje 1933 15 % dividendo, to je po 75 pezet od delnice. Skupno z 12 % dividendo v 1. polletju znaša torej celoletna dividenda 27 % (135 pezet), ko v l. 1932.

Konkurzi, prisilne poravnave in posredovalna postopanja

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 31. decembra 1933. to statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):

1. **Otvorjeni konkurzi:** v Dravski banovini 1 (8), Savski 5 (5), Vrbaski 2 (4), Primorski 1 (1), Drinski 5 (4), Zetski 3 (2), Dunavski 3 (15), Moravski 1 (7), Vardarski 4 (7), Beograd, Zemun, Pančevo 3 (3).

2. **Otvorjene prisilne poravnave izven konkursa:** v Dravski banovini 9 (12), Savski 3 (21), Vrbaski 1 (1), Primorski 3 (5), Drinski — (6), Zetski — (—), Dunavski 2 (8), Moravski — (1), Vardarski — (1), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (4).

3. **Otvorjena posredovalna postopanja,** kolikor jih je bilo društvu javljenih: v Dravski banovini 10, Savski 64, Vrbaski 3, Primorski 4, Drinski 2, Zetski —, Dunavski 8, Moravski 3, Vardarski 3, Beograd, Zemun, Pančevo 6.

4. **Odpravljeni konkurzi:** v Dravski banovini 4 (4), Savski 5 (3), Vrbaski — (—), Primorski 1 (—), Drinski 6 (12), Zetski 1 (1), Dunavski 10 (9), Moravski 5 (6), Vardarski 4 (6), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (2).

5. **Odpravljene prisilne poravnave izven konkursa:** v Dravski banovini 5 (15), Savski 4 (26), Vrbaski 1 (4), Primorski 3 (7), Drinski 1 (8), Zetski — (—), Dunavski — (12), Moravski — (—), Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo 6 (10).

Znižanje plač ljubljanskih mestnih uslužbencev

Na seji finančnega odbora ljubljanskega občinskega sveta je bilo sklenjeno, da se znižajo vse plače mestnih uslužbencev, ki presegajo 2000 Din na mesec, za 3%. Ta sklep postane veljaven šele potem, ko ga potrdi občinski svet in zato je še čas, da se proti temu predlogu nastopi. Nastopiti pa je treba, ker je to znižanje plač napačno.

Iz vrst davkoplačevalcev se sicer večkrat čujejo pritožbe, da je pri nas uprava predraga, toda nikdar ne veljajo te pritožbe nič plač drž. ali samoupravnih nameščenec. Vedno se graja te to, da je uprava preveč birokratična, da se preveč piše, da se preveč dela na umeten način in da je vsled tega preveč uradništva. Vse poslovanje bi bilo treba poenostaviti, na ta način nastalo odvišno uradništvo pa bi se moglo uporabiti za druge posle, saj je organizacija našega javnega življenja komaj pričeta. Nikakor pa ni treba znižati plač, ker so te itak dokaj skromne, da uradnik z rodbino le težko izhaja.

Napačna je tudi misel, da se z zniževanjem plač dosežejo resnični prihranki. Mnogo bolj pravilna je trditev, da se z znižanjem plač doseže samo to, da se toliko denarja vzame iz kroženja, za kolikor se znižajo plače. Uradnik bo pač potem manj potrošil in ker bo manj potrošil, bo zaslužil trgovec, obrtnik in industrijalec manj, kar bo imelo za posledico, da dobi tudi

občina manj davkov. Poleg tega pa bo slabše plačan uradnik tudi manj ekspeditiven, ker bo pač znižanje plače zmanjšalo njegovo delavoljnost. Z znižanjem plač se samo zmanjšuje življenjski standard ljudi, rešitev iz krize pa je mogoča le s povišanjem standarda. Ze zato je znižanje plač napačno.

Vemo, da je bil storjen sklep v finančnem odboru na pritisk iz Beograda, ki pravi, da ne smejo biti samoupravni nameščenec boljše plačani, ko državni, ker bi to delalo slabo kri med državnimi uradniki. Nas ta argumentacija ne more niti najmanj prepričati. Da so državni nameščenec preslabo plačani, vedo oni že davno, kakor ve to vsa javnost. Ko so se znižale državnim nameščencem plače, tedaj je imelo smisel govoriti o slabi krvi, danes je to odveč, ker nima prav noben državni nameščenec prav nič od tega, če je tudi mestni uslužbenec slabše plačan. Nasprotno je zam argument, da vsled večje plače mestnega uslužbenca zahteva še za sebe večjo plačo.

Zato bi bilo nad vse umestno, če bi občinski svet odklonil potrditev sklepa finančnega odbora in pustil mestnim uslužbencem njih dosedanje plače, ki itak niso pretirane. Samo s kroženjem denarja se odpravi kriza in ta argument drži bolj, ko vse sugestije iz Beograda. In po tej resnici naj se ravna tudi ljubljanski občinski svet.

Kriza pojenjuje

Statistika OUZD o zaposlitvi delavstva v l. 1933.

OUZD je zbral podatke o zaposlitvi delavstva v letu 1933 na podlagi števila članstva pri OUZD. Povprečno je bilo v letu 1933. zavarovanih delavcev 46.813 (—2 tisoč 493 v primeri z letom 1932.), žensk 28.751 (+ 404), skupno 75.564 (—2.089). Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 23.23 (—1.15), celotna zavarovana mezda pa 1.755.509 (—137.605).

Kako se je gibal število zavarovanega delavstva, kažejo te številke:

Leto	Število zavarovancev v l. 1933.	Več ali manj ko v l. prej
1923	73.899	+ 5.337
1924	74.333	+ 434
1925	72.808	— 1.525
1926	75.325	+ 2.517
1927	82.546	+ 7.211
1928	88.927	+ 6.381
1929	94.929	+ 6.002
1930	97.688	+ 2.759
1931	91.848	— 5.840
1932	77.053	— 14.195
1933	75.564	— 2.089

Ti podatki nam jasno kažejo dve gospodarski krizi: prva v letih 1924 in 1925, t. j. naša deflacijska kriza in druga od leta 1931. dalje, to je zadnja svetovna gospodarska kriza, katera pa že pojema, saj je članstvo OUZD-a v zadnjih mesecih že večje, nego v istem roku lanskega leta.

Iz povprečne dnevne zavarovane mezde je razviden približen razvoj delavskih zaslužkov. Povprečna dnevna zavarovana mezda odgovarja približno faktičnemu zaslužku povprečnega delavca, vendar je pa nekoliko nižja od dejanskega zaslužka. — Razen tega se je lestvica mezdnih razredov večkrat menjavala.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala leta 1923 Din 20.55 in je stalno rasla v vseh letih do leta 1930., ko je dosegla Din 26.45. Ze v letu 1931. pa je padla na Din 25.45 in od tedaj pada stalno. Leta 1932 je znašala le še Din 24.38, lani pa le še Din 23.23.

Deflacijska kriza se pri zavarovani mezdah manj pozna ko pri številu članov (vidi razliko leta 1925!). Pač pa je zadnja svetovna gospodarska kriza delavske plače precej zmanjšala. Važno je dejstvo, da

se zaposlenost delavstva hitreje zboljšuje ko pa delavske plače.

Celotna letna zavarovana mezda članov OUZD-a predstavlja delavno rento, to je letni dohodek, katerega imajo zavarovanci OUZD-a od svojega dela. Celotna zavarovana mezda je obenem podlaga za odmero dohodkov in izdatkov OUZD-a. Tako n. pr. znašajo prispevki za bolezensko zavarovanje 7 odstotkov od celotne zavarovane mezde:

Leto	Celoletna letna zavarovana mezda v milijonih Din.	Letna razlika (na pram. predhodnemu letu)
1923	455	+ 87
1924	485	+ 30
1925	481	— 4
1926	507	+ 26
1927	576	+ 69
1928	649	+ 73
1929	726	+ 77
1930	765	+ 39
1931	722	— 43
1932	568	— 154
1933	527	— 41

Tudi iz teh podatkov sta razvidni dve gospodarski krizi. Zadnja gospodarska kriza je pa vendar neprimerno hujša od prve.

Končno je omeniti še velik narastek ženskih nameščenk na škodo moških. — Dočim je znašal leta 1923. odstotek ženskih članov OUZD le 27.32%, je znašal leta 1924. 29.16 in potem stalno raste, da je znašal v začetku svetovne gospodarske krize v letu 1930. že 32.59%. Po izbruhu gospodarske krize pa je ta odstotek še bolj naglo raste, dosegel v letu 1931. 33.49%, v letu 1932. 36.50 in lani že 38.05 odstotka.

Vzrok temu velikemu napredku ženskih nameščenk je v razvoju tekstilne industrije in nazadovanju gradbene industrije, kjer ženske niso zaposlene.

Poročilo OUZD pravi na koncu svojega poročila, da so glavne težave zadnje gospodarske krize že za nami in da nazadovanje delavskih plač slabi, zaposlenost pa že narašča.

njim potrebne pšenice, toda začetek je storjen. Po nastopu Elliota sta bila postavljena tudi svinjski trg in trg z mastjo pod državno kontrolo. Ravno tako tudi vse mlečno gospodarstvo. Sedaj pripravlja poljedelsko ministristvo načrte, da pride tudi vsa produkcija krompirja pod državno kontrolo. Nato nameravajo raztegniti državno kontrolo še nad vsem mesnim trgovom.

Adria prašek je boljši

Japonsko blago v Jugoslaviji

Pred meseci smo že poročali, da so se pojavili pri nas prvi japonski svinčniki, ki so bili zelo poceni, a zato tudi zelo slabi. V zadnjem času pa se pojavlja v naši državi japonsko blago v večji meri in sicer prihaja večinoma iz Dumaja in Nemčije. Pred vsem se ponuja japonsko galanterijsko blago, nobenega dvoma ni, da bo v kratkem tudi japonsko tekstilno in drugo blago na našem trgu. Ker je cena japonskega blaga zelo nizka, bi moglo nad vse škodovati naši domači industriji. Poleg tega ni pozabiti, da zelo ceneno blago navadno sploh ni ceneno, ker se vsled slabe kvalitete takoj porabi ali pokvari. S preveč cenanim blagom se nadalje kriza samo poostruje, ker ustvarja takšno blago vedno nadprodukcijo, dočim le kvalitetno blago dejansko povečuje narodno premoženje. Iz vseh teh razlogov bi bilo umestno, da bi pri nas pravočasno poskrbeli za potrebne ukrepe, da japonski uvoz ne bi bil naši državi v škodo. Tudi vprašanje kompenzacij za japonski uvoz bi bilo treba v korist našega izvoza pravočasno rešiti.

KAKO DVIGNITI JUGOSLOVANSKI IZVOZ NA ČEŠKOSLOVASKO

Češki listi v zadnjem času mnogo obravnavajo gospodarska vprašanja Male antante. Tako je objavil inž. Bezděk zanimiv predlog, kako povečati izvoz špeharjev iz Jugoslavije v Češkoslovaško. Ker je po njegovem mnenju nemogoče z eksportnimi premijami pospeševati izvoz rumunskega in jugoslovanskega žita, ker bi bil to dumping, naj se postopa na ta način. Vsak špehar pomeni ekvivalent 10 do 12 centom koruze. Če goji jugoslovanski kmetovalec prašiče, dobi za koruzo, ki jo porabi za krmo 60 odstotkov več, kakor pa bi dobil za samo koruzo. Zato bi bilo za jugoslovanskega kmetovalca mnogo bolj ugodno, če bi Češkoslovaška kupovala od njega mesto koruze prašiče. Seveda se ne bi smeli ti špeharji uvažati na škodo češkoslovanskega svinjerejca, kar pa je mogoče preprečiti. Uvoz špeharjev naj bi se uporabil kot dodatek za umetno mast, ki se na Češkoslovaškem skoraj izključno uporablja. Vse tvornice margarine naj bi bile obvezane, da morajo dodati umetni masti 10 do 20 odstotkov masti iz Jugoslavije uvoženih špeharjev. Na ta način bi se kvaliteta umetne masti zelo poboljšala, uvoz špeharjev pa bi se mogel na leto povišati na 120.000 glav. Meso teh špeharjev pa se ne bi smelo uporabiti na prostem trgu, temveč bi se moralo predelati za salame ali za druge namene.

Dobava-prodaja

Direkcija državne železarne Vreš sprejema do 17. januarja t. l. ponudbe o dobavi 1500 kg cilindrskega in 2500 kg strojnega olja; do 24. januarja pa o dobavi 150 delavskih oblek iz platna in ca. 2 tisoč 400 kg vijakov z maticami.

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 18. januarja ponudbe o dobavi 30 tisoč desk.

Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 25. januarja ponudbe o dobavi 2000 kg žičnikov in 2000 splint.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 23. januarja ponudbe o dobavi 1400 kg azbestnega materiala in 1600 kosov šamotne opeke; do 25. januarja o dobavi električnega materiala, 530 kg bakrenih cevi; do 26. januarja pa o dobavi železnih cevi, holenderjev za cevi itd.

Dne 17. januarja bo pri komercialnem odseku Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo 16 tisoč kg pločevine.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 17. januarja ponudbe o dobavi 1000 m jeklenih žičnih vrvi in raznih tiskovin.

Direkcija državne železarne Vreš sprejema do 17. januarja ponudbe o dobavi 5 porcelanastih školjk za stranišča; do dne 24. januarja pa o dobavi elementov.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 18. januarja ponudbe o dobavi 150 kg olja za mazanje poda; do 25. januarja pa o dobavi 10.000 kg negašenega apna.

Dne 15. januarja bo pri komercialnem odseku Voj. tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo medenastega materiala; do 16. januarja t. l. za dobavo pločevine in lesa.

Prodaja lesa. Dne 15. januarja bo pri Direkciji šum brodske imovne občine v Vinkovcih prodaja lesa. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Nemško-jugoslovanski trg. odnošaji

Trojne so ovire, ki preprečujejo, da bi se povečal naš izvoz v Nemčijo. Na prvem mestu je omeniti visoke nemške carine in za naš izvoz neprimerne uvozne predpise. Druga ovira je v deviznih predpisih in v klirinskem prometu. Tretja ovira pa je včasih v slabi kakovosti naših pridelkov in v slabi embalaži.

Carinski predpisi.

Pred vojno so se desetletja izvažale naše češplje v Nemčijo v velikih množinah. Zlasti so se izvažale češplje iz Bosne in Srbije. V zadnjih dveh letih pa je ta izvoz skoraj popolnoma prenehal, ker je bila carina povišana od 6 na 30 mark. Naše češplje smo zato izvažali v Avstrijo, Poljsko in Češkoslovaško, ki pa ne morejo odvzeti toliko blaga ko Nemčija. Posledica tega je bila, da je bilo naših češplj vedno preveč na trgu, kar je nujno povzročilo padec cen.

Neugodno se je razvijal tudi izvoz suhih češplj. Za en kilogram suhih češplj so potrebni 4 kilogrami svežih. V Brčkem pa se je plačeval kilogram suhih češplj po 2-50 Din, za kilogram suhih češplj pa se je dobilo samo 3 do 5 Din. Poleg tega pa so za suhe češplje še večji proizvodni stroški. V suhih češpljah je z nami konkurirala Amerika s svojimi kalifornskimi češpljami, dočim v svežih češpljah ne more konkurirati vsled svoje prevelike oddaljenosti. V suhih češpljah pa je ameriška konkurenca zelo občutna, ker imajo Američani velika skladišča in ker morejo prodajati svoje blago nemškimi trgovcem tudi na kredit.

Za grozdje znaša carina 7 mark in ker velja ista carina tudi za druge države, ne bi bila carina ovira za večji izvoz. Za izvoz pa prihaja v poštev samo grozdje velikih zrn in z močno lupino. Leta 1930 je neka nemška tvrdka poizkusila organizirati uvoz jugoslovanskega grozdja. Poučevala je naše izvoznike, kako morajo pošiljati grozdje in kakšne vrste mora biti grozdje. Tvrdka je vršila naravnost nalogo pionirja. Prizadevanja nemške tvrdke so bila uspešna, kar pa je imelo za posledico, da so sedaj vsi skušali izvažati grozdje v Nemčijo in da niso delali samo z omenjeno tvrdko, temveč pošiljali grozdje vsem, ki so ga le hoteli sprejeti. Kmalu je bilo na trgu preveč našega grozdja, začela se je med trgovci konkurenca in cena grozdju je padla. Vsled naše neorganiziranosti je propadel izvoz grozdja v Nemčijo.

Izvoz povrtnine v Nemčijo se dosedaj ni obnesel in v tem pogledu imamo tako mi, ko Bolgari le slabe izkušnje. Edino izvoz fižola in graha se izplača in ta izvoz se tudi redno vrši.

Jabolka je Nemčija redno uvažala iz Jugoslavije in sicer v glavnem le »budimke«. Carina na uvoz jabolk znaša le 2 do 2-50 mark za sto kil, kljub temu pa je izvoz jabolk v Nemčijo zelo padel. Kakor trde nekateri strokovnjaki je vzrok v tem, ker je bil izdan uradni predpis, da se mora vrniti cel vagon jabolk, če bi se našla v vagonu le ena listnata uš. Jabolka pa so omeneni proizvod in ne prenesejo visoke prevoznine. Če bi se zavrnil vagon na meji, potem pač ne bi preostalo nič drugega, ko da se blago uniči. Vsled tega rizika je padel izvoz jabolk v Nemčijo.

Samo pet berlinskih tvrdk uvozi v Nemčijo na leto perutnine za 30 milijonov mark. Iz Jugoslavije se uvažuje v Nemčijo le malo perutnine, čeprav znaša carina le 20 mark za sto kil, za goske pa 75 mark. Glavna težkoča za izvoz perutnine je, ker je pri nas manipulacija s perutnino še slaba in ker manjka hladilnih naprav, da pošiljajo jugoslovanski izvozniki večinoma komaj zaklano živino. Samo majhno je število jugoslovanskih tvrdk, ki imajo tudi potrebne hladilne naprave. Nikakor pa te tvrdke ne morejo obvladati ogromnih količin blaga, ki bi se moglo izvažati v Nemčijo. Potrebno

bi bilo, da bi se ustanovile posebne zadruge perutinarjev, ki bi si skupno nabavili vse potrebne naprave za izvoz perutnine v Nemčijo. Tudi vzgled Madjarske je priporočljiv. Madjarska je namreč vpejala posebne izvozne premije za izvoz perutnine. Za vsak vagon izvožene perutnine dobi izvoznik 300 pengov (okoli 3000 dinarjev). Če se pri nas ne bi mogla dati izvozna premija v tej obliki, bi se mogla dati v obliki deviznih olajšav.

Izvoz jaje v Nemčijo je znatno otežkočen vsled povečanja carine in kontingentiranja uvoza. Vendar pa bi mogli pri carini 30 mark izrabiti dovoljene kontingente. (Za jajca izven kontingenta se plača 70 mark carine). Zanimivo je, da je Poljska več izvozila jajce v Nemčijo ko Jugoslavija, čeprav Poljska nima za jajca trgovinske pogodbe in plača zato 70 mark carine. Poznavalec razmer navaja tri vzroke, da je poljski izvoz jajce v Nemčijo večji od našega. Prvi vzrok je v tem, ker zahteva Nemčija, da se uvažajo samo polno sveža jajca. Če samo eno jajce ni čisto sveže, more carinik zavrniti cel vagon. Drug razlog je v tem, ker Nemčija zahteva, da mora vsako jajce tehtati povprečno 52 gramov. Če se pri 720 jajcih najde nižja povprečna teža, more carinik zopet zavrniti cel vagon. Tretji razlog je v osnovni nižji ceni poljskih jajc od naših. Končno pa je tudi Poljska mnogo bližja in njena jajca se morejo uvažati v Nemčijo direktno.

Za izvoz morajo biti jajca tudi pravilno zigosana s pravo barvo, kar čisto po nepotrebnem jugoslovanski izvozniki dostikrat ne uvažujejo. (Konec prihodnjic).

'KVERTA'
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Karlovska c. 2 Vožarski pot 1
TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

IZVOZ JUGOSLOVANSKEGA PREMOGA V ŠVICO

V zadnjem času se je začel izvažati v Švico izbrani trboveljski premog v zabojih po 20 kg. Tudi les teh zabojev se uporablja kot kurivo. Do teh pošilk je prišlo, ker hočejo na ta način nekateri švicarski uvozniki likvidirati svoje terjatve v Jugoslaviji.

JAPONSKA TRGOVINSKA BILANCA PASIVNA

Japonski uvoz je znašal v novembru 169 milijonov jen, dočim je v istem mesecu 1932 znašal le 119 milijonov jen. Izvoz pa je dosegel v novembru 163 milijonov, dočim je leto prej znašal 151 milijonov. Trgovinska bilanca Japonske je torej bila v novembru pasivna za približno 6 milijonov. V vseh 11 prvih mesecih l. 1933. pa je znašala pasivnost japonske trgovinske bilance 70-5 milijonov jen, in to kljub dumpingu. Po vsej verjetnosti so vojne operacije v Mandžuriji in priprave za novo vojno povzročile tako velik dvig uvoza.

Vpisala se je nastopna firma:

Sedež: Ruše.
Besedilo: Ruška tekstilna industrija, F. Vlach, Ruše.

Obratni predmet: Tkalnica, barvarna, belilnica, izdelovanje običajnega perila in prodaja tekstilne robe na debelo.
Imetnik: Fridolin Vlach, tovarnar v Rušah.

Prokura se je podelila Gothardu Jiraseku iz Ruš, ki podpisuje za tvrdko na ta način, da postavi pod štampiljko tvrdke »Ruška tekstilna industrija, F. Vlach, Ruše,« svoj podpis z označbo prokure.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 28. decembra 1933.
Fi 266/33 — Rg A III 248/2.

Izbrisale so se nastopne firme:

Sedež: Maribor.
Besedilo: Dadiuc Moric.
Zbog smrti in opustitve obrta.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 29. decembra 1933.
Rg A II 146/10.

Sedež: Maribor.
Besedilo: Franc Perkič & Polak.
Zbog končanega konkurza in prestopa obrta.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 28. decembra 1933.
Rg A III 156/7.

Sedež: Orlica.
Besedilo: Andreas Grögl.
Obratni predmet: trgovina z lesom.
Zbog prestopa obrta.
Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 28. decembra 1933.
Rg A I 135/3.

Sedež: Ptuj.
Besedilo: Max Strasschill.
Obratni predmet: zaloga piva.
Zbog smrti imetnika in prestopa obrta.
Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 28. decembra 1933.
Rg Pos I 137/3.

NEMŠKO-SOVJETSKI VALUTNI SPOR

Nemško-sovjetske pogodbe so večinoma sklenjene v funtih ali dolarjih. Ker sta funt in dolar padla, hočejo sovjeti plačati vsa svoja naročila le v funtih ali dolarjih po dnevnem tečaju. Nemške tvrdke pa se temu upirajo in zahtevajo, da se jim vse plača po vrednosti zlatih funtov, odnosno dolarjev. O vseh teh sporih bi moralo razsojevati nemško-sovjetsko arbitražno razsodišče, kateremu pa sovjeti vedno bolj pogosto odrekajo pristojnost. V zvezi s tem sporom je zanimiva razsodba, ki jo je izreklo nemško državno sodišče med nemškim dobaviteljem in sovjetsko vlado zaradi pogodbene klavzule o zlati vrednosti funta. Državno sodišče je namreč razsodilo, da morajo sovjeti plačati po zlati vrednosti funta, ker da je bila pogodba v funtih sklenjena samo zato, da se tudi v primeru padca marke ohrani polna vrednost plačila. Zato da je treba računati funte po zlati vrednosti, pa čeprav je njih tečajna vrednost manjša, ker je edino tako računanje v skladu s smislom pogodbe.

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 10. januarja objavlja med drugim: Zakon o dodatnem sporazumu k trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Avstrijo — Stavovni oddelki državnega sveta in njihov področje za l. 1934 — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

TRŽNA POROČILA

MARIBORSKI SVINJSKI SEJEM

Na svinjski sejemu dne 5. januarja t. l. je bilo pripeljanih 126 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 7 do 9 tednov stari Din 110—120 za komad, 3 do 4 mesece stari 200—250, 5 do 7 mesecev stari 350—380, 8 do 10 mesecev stari 450—550, 1 leto stari 560—680, 1 kg žive teže 6—7, 1 kg mrtve teže 8-50—9. Prodanih je bilo 48 svinj.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4—6. Seleburova ul. 3.
Telefon št. 22-72.

VINSKI SEJEM V IVANJKOVCIH

Čeprav je bila lanska trgatava slaba, da je ostalo le malo vina, je bil vendarle sejem v Ivanjkovcih prav uspešen. 38 vinogradnikov je razstavilo 1600 hl novega in 800 hl starega vina. Razstavo je otvoril s primernim nagovorom narodni poslanec Petovar. Tudi v kupčijskem pogledu je bil sejem v Ivanjkovcih uspešen. Prodanih je bilo več sto hektolitrov in nekaj tudi v Avstrijo. Novo vino je bilo po 4-50 do 6-50 Din, stara vina pa so se prodajala po 6 do 8 Din liter. Prireditelj je znova potrdila, da so vinski sejmi v Ivanjkovcih zelo priljubljeni, tako pri vinogradnikih ko pri kupcih.

KLIFEJE
vseh vrst fotografij ali risbah izvešuje najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Program ljubljanske radio postaje

Petek, dne 12. jan. 11: Šolska ura: Smučanje (Janko Sicer) — 12.15: Plošče — 12.45: Poročila — 13: Čas, plošče — 18: Plošče — 18.30: Predavanje Narodne odbrane — 19: Sokolstvo — 19.30: Izleti za nedeljo (dr. Rudolf Andrejka) — 20: Prenos iz Dunaja: Misa solemnis — 22: Čas, poročila, plošče.

Sobota, dne 13. jan. 12.15: Plošče — 12.45: Poročila — 13: Čas, plošče — 18: Plošče, stanje cest — 18.30: Zabavno predavanje (g. Cesar) — 19: Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) — 19.30: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20: Radio orkester — 20.30: Saksoson solo, g. Zihler — 21: Božične pesmi v tercetu (sestre Stritar) — 21.30: Čas, poročila — 21.50: Radio orkester in Radiojazz.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Četrtek, dne 11. januarja: Komedijska zmešnjav. Red Četrtek.

Petek, dne 12. januarja ob 15.: Cvrček za pečjo. Dijaška predstava. — Cene od 5 do 14 dinarjev.

Sobota, dne 13. januarja: Kulturna prireditelj v Črni mlaki. Izven. Znižane cene.

Opera, začetek ob 20.

Četrtek, dne 11. januarja: Boheme. Red C.

Petek, dne 12. januarja: Zaprti.
Sobota, dne 13. januarja: Jenufa. — Premiera. Red A.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudnanske vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

Trgovci in industrijci!
Trgovski list
se priporoča za inseriranje!

TISKOVINE
vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!
TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GRIGORČIČEVA 4/23
Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.